

Рис. 2 Структура податкових надходжень Державного бюджету України, %

Найбільша питома вага в структурі податкових надходжень Державного бюджету України належить ПДВ (49,2% у 2022 році), що на 2,1 в.п. більше в порівнянні з 2019 роком і свідчить про значну фіскальну роль в податкових надходженнях. Друге місце займає податок та збір на доходи фізичних осіб і це складає 15,6% у 2022 році в проти 13,9% у 2019 році (ріст на 1,7 в.п.). Це пов'язано із зростанням відрахувань із заробітних плат військовослужбовців, легалізації найманої праці та детенізації заробітної плати. Третє місце в структурі надходжень належить податку на прибуток підприємств (12,3%), проте в порівнянні з 2019 роком він знизився на 0,6 п.п. Інші податки зросли на 3,1 в.п. Акцизний податок та ввізне мито знизилися відповідно на 5,4 та на 1,0 в.п. в порівнянні з 2019 роком.

Таким чином, для зростання податкових надходжень необхідно припинення військових дій, відновлення як виробничого, так і трудового потенціалу країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тимошенко М. В. Роль податків в процесі формування та виконання державного бюджету України. Ефективна економіка. 2020. № 11. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8340> (дата звернення: 07.02.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.64

2. Бюджетний кодекс України : ВР України від 8 липня 2010 року № 2456-VI2456-V. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

3. Показники виконання Державного бюджету України за січень–грудень 2020-2022 роки. Міністерство фінансів України. Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/budget_2022-538 (дата звернення: 07.02. 2023).

УДК 111

Фатюха Н.Г.¹, Дмитрук Є.Р.²

¹ канд. економ. наук, доцент НУ «Запорізька політехніка»

²ст. гр. ФЕУ-111 НУ «Запорізька політехніка»

УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ ТА ЇХ ФОРМУВАННЯ

В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Ефективність формування та використання місцевих фінансів сприяє підвищенню рівня добробуту територіальних громад і держави.

Однією з важливих характеристик управління місцевими фінансами підприємства в умовах військового стану є швидке реагування та прийняття рішень для забезпечення найнеобхідніших потреб населення територіальних громад. В правовому полі за останній рік було прийнято багато законів і постанов для забезпечення кращого використання місцевих фінансів. Так Кабінет Міністрів України 11 березня прийняв Постанову № 252, якою визначив особливості формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану, якою дозволив керівникам місцевих фінансових органів затверджувати розпорядження про виділення коштів загального фонду на територіях, які після 24 лютого 2022 року є тимчасово непідконтрольними українській владі, тимчасово окупованими або на яких ведуться бойові дії [1]

Саме за допомогою цих та інших документів регулюються відносини у сфері фінансів, таким чином, що територіальні громади отримують стільки фінансових ресурсів щоб забезпечити нормальний рівень свого функціонування у воєнний час. Розглядаючи статистику, треба відзначити, що з початку війни місцеві бюджети нашої держави демонструють позитивний характер, ніж те що прогнозували експерти на початку війни. Зокрема регіони що не потерпають від окупації не зазнали значних проблем із надходження коштів до бюджету, ця особливість пояснюється зростанням надходження від податків фізичних осіб через виплати військовоужбовцям і податковою дисципліною самих платників.[2]

Для аналізу місцевих бюджетів в умовах воєнного стану було обрано декілька областей що не зазнали окупаційного впливу та області що зазнали часткової окупації. Слід зауважити що ситуація в регіонах значно вплинула на показники виконання бюджету у всіх областях і в порівнянні з 2021 року скоротилися статті доходів і видатків, але за таких умов місцеві бюджети України продовжують підтримувати профіцит, що дає змогу говорити про ефективне використання місцевих бюджетів у 2022 році.

Таблиця 1 - Баланси місцевих бюджетів за 2021-2022 роки [4]

Показники виконання бюджету	Доходи, млн.грн.		Темп росту (зниж), %	Видатки, млн.грн		Темп росту (зниж.), %	Дефіцит(-) /профіцит (+), млн.грн		Абс. приріст, млн. грн
	2021	2022		2021	2022		2021	2022	

Україна, всього	580699,2	555097,1	95,6	569428,2	484295,2	85,0	11029,0	69873,0	58844,0
Черкаська	3971,7	3081,3	77,6	3806,3	2811,9	73,8	163,7	268,8	105,1
Львівська	7258,7	7283,1	100,3	7234,0	5783,7	80,0	18,9	1498,0	1479,1
Харківська	15631,1	6278,6	40,2	15456,2	5944,3	38,4	175,2	334,5	159,3
Запорізька	6607,5	3986,4	60,3	6177,7	3999,8	64,7	426,8	-11,7	-415,1
Херсонська	3975,8	1566,3	39,4	3932,3	1306,0	33,2	35,5	261,4	225,9

Отже, використання місцевих фінансів протягом 2022 року в умовах війни було досить ефективним. Виходячи з цього результату було створено проект Державного бюджету на 2023 рік, що передбачає наступні зміни щодо розподілу фінансів на користь місцевих бюджетів:

- збільшення частки податку на доходи фізичних осіб, який буде зараховуватися до місцевих бюджетів, до 64%;
- формування в бюджеті фонду відновлення та збільшення резервного фонду на відбудову населених пунктів, які постраждали внаслідок війни;
- продовження зарахування до місцевих бюджетів коштів від податку на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення військовослужбовців;
- виділення субвенції на реалізацію програм Міністерства у справах ветеранів України, кошти якої будуть спрямовуватися до місцевих бюджетів для вирішення медичних, соціальних і житлових проблем військових, ветеранів, учасників бойових дій [3].

Слід відмітити, що під час військового становища в країні, ефективне використання ресурсів місцевих фінансів та економія набувають особливого

значення, що сприяє здійсненню ґрунтового аналізу можливостей місцевих фінансів і резервів їх залучення. Одним із таких резервів є створення робочих місць для потенційних платників податків. Зокрема, проведення таких заходів як працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, перенесення підприємств з окупованих або постраждалих від війни територій, пошук шляхів залучення інвесторів, може сприяти тому, що дохідна частина місцевих бюджетів буде зростати. Важливим є зміни у видатковій сфері, треба запроваджувати економію коштів та скорочувати видатки тих сфер що не є найбільш необхідними: скорочення витрат на другорядні матеріали та послуги, призупинення фінансування грандіозних урочистих заходів і т.д.

Таким чином скоординовані дії у сфері доходів і видатків місцевих фінансів сприятимуть раціональному використанню місцевих фінансів і їх ефективній роботі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Уряд спростив механізм здійснення операцій з управління бюджетними коштами. Децентралізація. 20.06.2022. URL:<https://decentralization.gov.ua/news/15100>.

2. Місцеві бюджети – що з виконанням за перші три місяці повномасштабної війни? Вокс Україна. 11.08.2022. URL:<https://voxukraine.org/mistsevi-byudzhet-y-shho-z-vykonannyam-za-pershi-try-misyatsi-povnomasshtabnoyi-vijny/>.

3. Проект Державного бюджету на 2023 рік для місцевого самоврядування. Місцеві фінанси. 21.09.2022. URL:<https://auc.org.ua/novyna/proyekt-derzhavnogo-byudzhetu-na-2023-rik-dlya-miscevogo-samovryaduvannya>.

4. Державний веб-портал бюджету для громадян URL:<https://openbudget.gov.ua/>

УДК 336.71

Пахомова І.Г.¹, Шестопалова О.В.²

¹канд. економ. наук, доцент НУ «Запорізька політехніка»

²старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОГО ТА СТАБІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Останнім часом значна увага приділяється питанням післявоєнної відбудови України, в тому числі джерелам ресурсів, які можуть бути задіяні в цьому процесі.